

Utdrag ur artikeln:

Skapelseberättelsen och universums ålder – vilka ramar ger den hebreiska texten?

Den kan i sin helhet läsas här: https://bit.ly/skap_universums_ålder

Fördelar med den alternativa tolkningen

Vilka är då fördelarna med den förståelse som innebär att himlakropparna presenteras som skapade av Gud i introduktionen, medan deras funktion och uppgift klargörs under dag fyra? Jag vill dela upp mitt svar i följande tolv punkter:

1. Av stor vikt är hur man uppfattar Första Moseboken 1:1–2. Enligt min analys ovan inleds skapelseberättelsen med en introduktion där det konstateras att Gud har skapat universum. Detta har skett en obestämd tid före dag ett, som inleds vers tre.
2. Om den inledande meningen ”I begynnelsen skapade Gud himmel och jord” inte förstås som att universum – alltså alla himlakroppar inklusive jorden – skapas, uppstår följande anmärkningsvärda problem: När skapas jorden?
 - a. Om den inte rapporteras skapad i vers 1, skapas den inte inom skapelseberättelsens ram!
 - b. Jorden existerar dock i och med vers 2, som säger att jorden är öde och tom. Alla andra himlakroppar, förutom jorden, skapas i så fall inom skapelseberättelsens ram – om man, som en nödvändighet, menar att alla andra himlakroppar skapas dag fyra.
 - c. Samma problem dyker upp om man betraktar den första meningen som en slags rubrik eller överskrift. Inte heller då skapas jorden inom skapelseberättelsens ram.
3. Himlakropparna skapas bara en gång – om det har skett ”i begynnelsen” och inte upprepas dag fyra.
4. Man behöver inte förutsätta ett annat ljus än solens de tre första dagarna.
5. Tolkningen harmonierar med hur författaren beskriver den fjärde dagen. Det som författaren repeterar är framför allt himlakropparnas funktion och uppgift, inte att de blir till.
6. Om dag fyra handlar om vad himlakropparna ska användas till, förklaras den rika förekomsten av prefixet *le-* i betydelsen ”för att”.
7. Problemet med mångordigheten och det till synes påklustrade ”och stjärnorna” försvinner om man förstår att författarens avsikt inte var att berätta att Gud skapade himlakropparna dag fyra, utan att beskriva hur himlakropparna tilldelas sin roll och funktion.
8. Förekomsten av det speciella verbet *bara* som används när Gud skapar något dramatiskt nytt, blir logiskt om himlakropparna rapporteras skapade när verbet används i introduktionen, medan verben *asah* och *natan* används när himlakropparnas roll och funktion anges. Om himlakropparna bringas i existens dag fyra skulle man förvänta sig att verbet *bara* användes även då.

9. Slutet av den sista versen i skapelseberättelsen, 1 Mos 2:3, har ofta ansetts märklig och svår att förstå. Den översätts så här i Bibel 2000, Folkbibeln och NuBibeln:

Gud välsignade den sjunde dagen och gjorde det till en helig dag, ty på den dagen vilade Gud sedan han utfört sitt skapelseverk. (Bibel2000)

...vilade Gud från hela sitt verk som han hade skapat och gjort. (SFB15)

...eftersom han denna dag vilade efter sitt skapelseverk (NuBibeln)

Problemet är att ingen av dessa översättningar avspeglar grammatiken i den hebreiska texten, som i slutet säger:

... som Gud hade skapat (bara) för att göra (asah).¹

Om man betraktar de hebreiska verben *bara* (skapa) och *asah* (göra) närmast som synonymer blir slutet närmast meningslöst: han hade skapat för att skapa (gjort för att göra)? Kanske är det därför översättningarna ovan struntar i hebreiskans grammatik och skriver något eget som låter bra på svenska.

Om man inser betydelsespektret av *asah* blir det dock inte lika märkligt. Det blir i stället ett vackert och logiskt avslut. Avslutningen meddelar att Gud vilar från sitt verk som han hade skapat, *bara*, för att sedan färdigställa, *asah*.

Det är precis detta som hela skapelseberättelsen beskriver: hur Gud först hade skapat universum och sedan under de sex skapelsedagarna färdigställer allting, framför allt jorden med allt den behöver för att kunna fyllas av liv.

Han hade alltså först skapat jorden, som han sedan kunde ”fixa till” så att den blev beboelig genom att få igång jordens rotation och växlingen mellan dag och natt den första dagen, han bereder atmosfären dag två samt åtskiljer land från hav dag tre osv. *Asah* innebär allt som ska ordnas, avskiljas och tillförordnas dag 1–4.

Vad som däremot *skapas* är universum i introduktionen, djuren dag fem och framför allt människan dag sex då verbet skapa används trefalt.

I min översättning låter avslutningen så här: *Och Gud välsignade den sjunde dagen och avskilde den, för på den avstod Gud från allt arbete som han hade skapat för att färdigställa.*

10. Skapelseberättelsen får en logisk progression där hela universum skapas först, en okänd tid innan jorden börjar beredas för liv. Sedan fokuserar berättelsen helt på förhållandena på jorden under de sex skapelsedagarna då den förbereds för och sedan fylls av liv.
11. Man behöver inte förutsätta andra naturlagar, med gravitation och annat, de tre första dagarna då solen, månen och våra grannplaneter saknas. Lika lite behöver någon specialomställning ske på fjärde dagen, då solen, månen och alla planeter plötsligt dyker upp med sina gravitationskrafter.

¹ ”Skapa” är i perfekt medan ”göra” är i infinitiv med prefixet *le-*, för att, vilket innebär: ”Skapat för att göra.”

12. Den här tolkningen är i full harmoni med det som vetenskapen till dags dato finner fler och fler bekräftelser på, nämligen att universum inte är evigt utan har en specifik startpunkt en finit tid tillbaka. Notera att man i ateistiska kretsar är allt annat än entusiastisk över denna forskning, då ett av ateismens tidigare huvudargument var att universum alltid har existerat.

Två invändningar – och mina svar

Mot den tolkning som jag här har förordat följer nu två vanliga invändningar:

1. Tolkningen motsägs av att det i Andra Moseboken 20:11 uttryckligen sägs att Gud gjorde allt på sex dagar.

Svar: Nej, tolkningen som innebär att Gud tidigare har skapat universum men sätter livsvillkoren på plats och fyller jorden med liv under de sex dagarna är i full harmoni med vad som sägs i denna text:

Men den sjunde dagen är Herren din Guds sabbat. Då ska du inte utföra något arbete, inte heller din son eller dotter, din tjänare eller tjänarinna eller din boskap, eller främlingen som bor hos dig inom dina portar. För på sex dagar gjorde (asah) Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på sjunde dagen vilade han. Därför har Herren välsignat sabbatsdagen och helgat den. (SFB15)

Det mest intressanta står i vers 11: ”På sex dagar gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem.” Observera att verbet bakom uttrycket ”gjorde” är *asah*.

Det är precis detta som skapelseberättelsen säger: På sex dagar *asah* Gud allting. Han avskilde, fördelade, tillförordnade, skapade och gjorde tills allt var klart. Han gjorde allt det som ryms i det hebreiska verbet *asah* på sex dagar. Allting blev klart på de sex dagar som finns beskrivna i skapelseberättelsen.

Man kan också notera att det här sammanhanget primärt används som en motivering för sabbaten, nämligen att Gud hade sex arbetsdagar för att därefter vila – alltså avstå från arbete. Ingenting i den tolkning jag har förordat i denna artikel motsäger detta.

2. Så gott som alla moderna översättningar av Bibeln på svenska och engelska är gjorda utifrån förståelsen att himlakropparna blir till dag fyra. Det är också den uppfattning som uttrycks av en majoritet av forskarna.

Svar: Detta är korrekt. Vill man tolka texten på samma sätt som majoriteten ska man hävda att skapelseberättelsen säger att himlakropparna blir till först på fjärde dagen.

Slutord

Jag hävdar inte att den tolkning som jag förordar är den enda möjliga. Det är en alternativ tolkning. Men jag hävdar att den har ett antal viktiga fördelar. Jag menar också att man inte kan förbise möjligheten att den är korrekt, om man har respekt för Bibelns grundtext.

På basis av genomgången ovan konstaterar jag därför att skapelseberättelsen inte slår fast universums ålder. Däremot hävdar den dogmatiskt att universum har en början och den upplyser oss om varifrån den intelligens kommer som lyckades finjustera vårt universum [med sådan exceptionell noggrannhet att det fungerar](#).

Om jag tolkar skapelseberättelsen som en bokstavlig beskrivning av vad som verkligen skedde är det således detta som jag med bestämdhet kan hävda gällande universums tillkomst och ålder – ingenting mer.

Tore Jungerstam, Doktorand inom GT-exegetik, Åbo Akademi.